

Duurzaamheid meetbaar maken

Een duurzame bedrijfsvoering is wat de landbouw voor ogen staat. Het is met systeeminnovaties te bereiken. Maar hoe weet een ondernemer wanneer zijn bedrijf duurzaam is? Hoe kan hij laten zien dat zijn bedrijf voortgang boekt? Onderzoekers werken daarom aan goede indicatoren, normen en maatstaven.

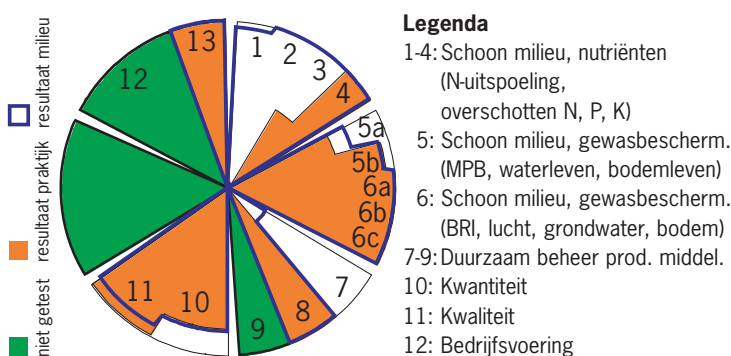
Een echt duurzaam bedrijf produceert niet alleen een schoon milieu, maar ook een aantrekkelijk landschap en gevarieerde natuur. De productiemiddelen worden duurzaam beheerd en de ondernemer gaat zo met zichzelf en zijn werknemers om dat ze gezond blijven. Ook financieel is het bedrijf gezond. Het is een mooie definitie van duurzaamheid, maar die krijgt pas inhoud als je er cijfers aan kunt hangen. Daarom werken onderzoekers continu aan de perfectionering van bestaande en het bouwen van nieuwe meetsystemen. Door meten krijg je objectieve waarden die prestaties onderling en in de tijd vergelijkbaar maken en inzichtelijk maken welke maatregelen je nog kan nemen. Er wordt al langer gewerkt met de cirkel met scores op dertien duurzaamheidsindicatoren. In één oogopslag is te zien hoe duurzaam een bedrijfssysteem op dit moment is, zowel wat betreft milieu als financieel. Hoe dicht de lijn tegen de buitenrand aanligt, hoe dicht het bedrijf bij de streefwaarden ligt. Uiteraard veranderen die streefwaarden als de inzichten over duurzaamheid veranderen.

bedrijf karakteriseren. Een ondernemer krijgt inzicht in hoe hij het doet en wat hij kan verbeteren. Zo is de meetlat een instrument om de bedrijfsvoering te sturen.'

Dat is ook de bedoeling van de energie- en klimaatmeetlat, die het energieverbruik van alle werkzaamheden op het bedrijf en de emissie van lachgas berekent. De meetlat houdt rekening met het directe energieverbruik, zoals de diesel voor de trekker, maar ook het indirecte verbruik: de loonwerker die de mest uitrijdt of de energiekosten voor de productie van zaai- en plantgoed. Al deze waarden zet de meetlat om in CO₂-equivalenten. Opgeteld geven deze een score voor het bedrijf als geheel. Wil een ondernemer die score verlagen, dan kan hij bijvoorbeeld kijken wat er gebeurt als hij de chemische onkruidbestrijding vervangt door schoffelen. Mogelijk stijgt dan het dieselverbruik, maar het energieverbruik voor de productie van gewasbeschermingsmiddelen gaat omlaag.

>> Ziekte voorspellen

Het is niet altijd eenvoudig om goede indicatoren te ontwikkelen. Neem de arbeidsmeetlat. Die laat voor elk persoon in een bedrijfssysteem zien welke gezondheidsrisico's hij loopt. In de database van Interpolis gingen de onderzoekers na wanneer mensen zich ziek melden en wat voor werk zij doen. De meetlat bleek 25 procent correct te voorspellen. Dat lijkt niet veel maar is het wel. Ziekte heeft namelijk niet alleen met werk te maken. Voor één persoon heeft de arbeidsmeetlat geen voorspellende waarde maar voor een grotere groep wel. Als de score voor ziekmakende factoren hoog is, melden meer mensen zich ziek. Dan is het zaak iets aan de arbeidsomstandigheden te doen. Overigens is de meetlat voor veel werk in de glastuinbouw niet echt zinvol, vertelt onderzoeker Huub Oude Vrielink. Eentonig werk, dat hier veel voorkomt, is sowieso niet goed. Maar bij systeeminnovaties is het wel goed om gelijk te kijken wat de invloed ervan is op de arbeid. Oude Vrielink: 'Pas als werknemers niet meer uitvallen met rug- of nekklachten kun je een duurzame landbouw krijgen.' Dat geldt voor alle aspecten van duurzaamheid. Een echt duurzaam bedrijf scoort op alle onderdelen hoog.

Voorbeeld van een duurzaamheidscirkel

Nieuw zijn de energie- en klimaatmeetlat en de arbeidsmeetlat. Ook werken onderzoekers aan werkbare indicatoren voor natuurontwikkeling en voor de emissies van gewasbeschermingsmiddelen. Onderzoeker Paulien van Asperen merkt hoe nuttig deze maatstaven zijn. 'Je kunt elk

Meer informatie: Paulien van Asperen, t 0320 291 626, e paulien.vanasperen@wur.nl of

Huub Oude Vrielink, t 0317 476 460, e huub.oudevrielink@wur.nl

Zie ook de website www.syscope.nl. Kies hier de buttoncombinatie 'beschermd biologisch' en 'praktijk' en klik door naar 'Kwaliteit van de arbeid en arbo-convenant'. Of kies de combinatie 'open geïntegreerd' en 'toekomst' en klik door naar 'Indicatoren systeeminnovaties'.